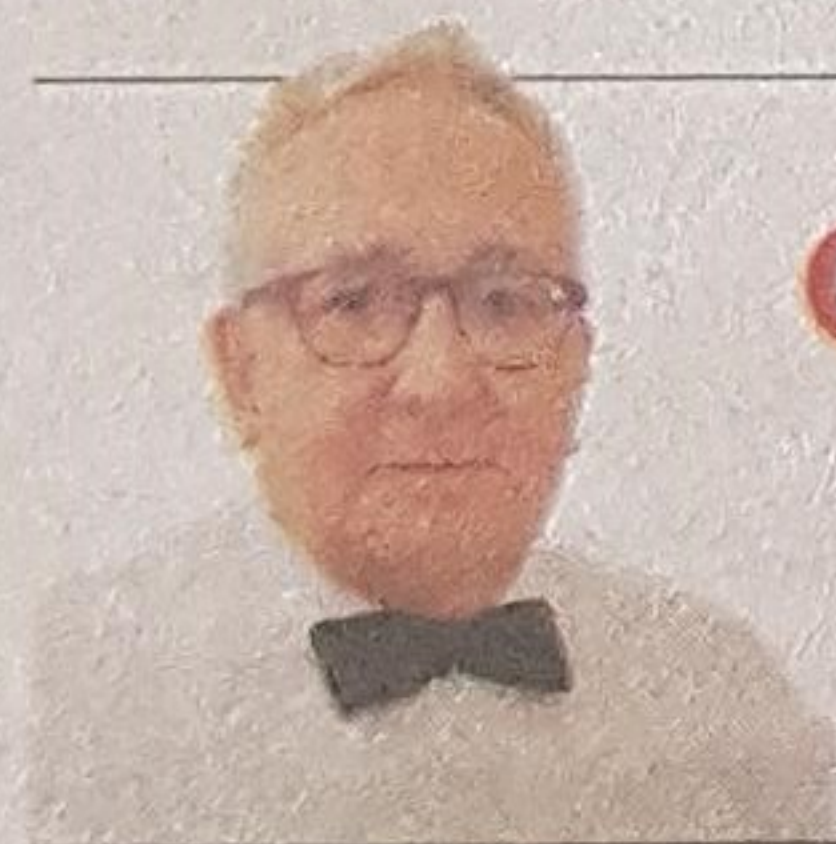

Al llarg del 2022 es va celebrar l'efemèride dels 450 anys del naixement a Monistrol de Montserrat de **Joan Carles i Amat** (1572-1642). Metge, humanista i expert coneixedor del món musical, és autor de tres obres que van exercir una notable influència en l'àmbit de la medicina, l'aprenentatge de tocar la guitarra i els aforismes. Amb l'impuls indefallent de **Joan Puigdellívol**, que va exercir de comissari de la commemoració, es van dur a terme nombroses activitats, amb concerts -incloent-n'hi del gran virtuós **Hopkinson Smith**-, conferències o edicions. Entre les publicacions em vull aturar en la que, a cura de **Carlos Pizarro i Víctor Pàmies**, es va fer dins la col·lecció *L'ermità de Dites catalanes. Quatre-cents aforismes de Joan Carles i Amat*. Aquesta obreta de Joan Carles i Amat havia estat reeditada més de seixanta vegades i va ser ben popular com a

Joan Carles i Amat

Carles Duarte i Montserrat

POETA I LINGÜISTA

eina educativa i de divulgació des del segle XVII fins al segle XX. Aquesta nova edició ens permet de constatar-hi la continuïtat en la transmissió d'una cultura tradicional en forma d'aforismes de dos versos de set síl·labes de contingut moralitzant. Hi tro-

barem expressions ben familiars i altres que potser no reconeixem tant, però que reflecteixen una aproximació a la realitat humana que podem comprendre perfectament. Per endinsar-nos-hi, anem-ne recordant algunes. Per exemple, «Lo jove que no treballa,/ quan és vell dorm a la palla», sobre la necessitat d'estalviar per preveure el futur, «Qui compra més del que pot,/ després s'ho ha de vendre tot», sobre la importància d'administrar amb cura els diners, o «Si vols ser ben servit,/ fes-te tu mateix lo llit», sobre la utilitat d'ocupar-se de les pròpies coses sense desatendre les responsabilitats que ens corresponen. Joan Carles i Amat hi demostra arreu saviesa i mirada crítica sobre el comportament humà, com ara quan escriu «L'home que es fa el valent/ és el darrer al sometent», referint-se a la mobilització armada davant d'un conflicte, «Dels teus pares, quan són vells,/ no et descuidis gens d'ells»,

«Veuràs sempre l'ignorant/ a la ciència menyspreant», «Lo savi sap que no sap/ lo simple tot ho té al cap» o «Si soc savi mai diré/ d'aquesta aigua no beuré». Joan Carles i Amat ens adverteix a més als seus aforismes contra la mandra «Mai lo peresós tindrà/ pa ni vi per a demà» o que «Amistat per interès/ no dura, perquè no ho és» o que «Per sa casa mira poc/ lo qui juga o mira el joc». I ens fa notar el valor que donem a la cuina en dites com «Sempre lo bon català/ diu: què menjarem demà?». Aquest homenot monistrolenc se'ns mostra com un home prudent que, recollint el testimoni de l'experiència de les generacions precedents, ens aconsella actituds i accions que ens estalviïn maldecaps i que ens ajudin a viure millor, com quan anota «Qui sopa molt a la nit/ no dorm assossegat al llit», «Tot home que vol mentir/ gran memòria ha de tenir» o «Molt abraça i poc estreny/ l'home que té molt poc seny».